

2. ÜNİTE

ZEKÂT VE SADAKA

Ünitemize Hazırlanalım

1. "El el ile, değirmen yel ile." deyiimiyle anlatılmak istenen nedir? Araştırarak arkadaşlarınızla paylaşınız.
2. "Bencil her yerde yalnızdır." sözü hakkındaki düşüncelerinizi defterinize yazınız.
3. Birine yardım ederken ve birinden yardım alırken neler hissedersiniz? Arkadaşlarınızla paylaşınız.
4. Bakara Suresi 261-265. ayetlerinin meallerini defterinize yazınız.
5. Sizce çok fakir birisi başkalarına nasıl iyilik yapabilir? Görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Kavramlar : Zekât, sadaka, infak, nisap, öşür

1. İslam'ın Paylaşmaya ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

Sizce insan yardım almadan hayatını sürdürebilir mi? Niçin?

Yardımlaşma insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

Yardımlaşma insan için vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. İnsan doğumundan ölümüne kadar hayatını yardımlaşma sayesinde sürdürebilir. Toplumda herkes bir diğerine muhtaçtır. İhtiyaçlarımızı ancak başkalarının yardımıyla karşılayabiliriz. Bu konuda Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: *"Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez. Onu düşman eline bırakmaz. Her kim Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun ihtiyacını giderir. Her kim bir Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da onun kıyamet sıkıntılarında bir sıkıntısını giderir. Her kim dünyada, bir Müslümanın (ayıbını) örterse Allah da kıyamet günü onun (ayıbını) örter."*¹ Doktoru, hastası; öğretmeni, öğrencisi; işvereni, işçisi; kadını, erkeği; zengini ve fakiriyle toplumda insanlar birbirlerini tamamlamaktadır. Bir insan işadamı olabilir ama fabrikasında çalışacak işçilere ihtiyacı vardır. İşçileri olmazsa işini devam ettiremez. Yöneticiler ancak çalışanların haklarını koruyup onlara değer verdikleri zaman faydalı ve verimli sonuçlar alabilirler. Kısacası toplum paylaşma ve yardımlaşma sayesinde ayakta kalabilir. Eğer toplumdaki bireyler birbirlerini ihmal eder ve yardımlaşmayı terk ederlerse insanlar arasında sevgisizlik, düşmanlık, çatışma artar. Toplumdaki birlik, beraberlik ve huzur ortamı zarar görür. Bu nedenle toplumlar için sosyal dayanışma çok önemlidir.

Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah, **"...İnsanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."**² buyurarak insanın yaratılış amacının kendisine kulluk etmek olduğunu bildirmiştir. Allah'a (c.c.) kul olmak insana bazı sorumluluklar yükler. Kişi, ancak bu sorumluluklarını yerine getirdiği takdirde iyi bir insan ve iyi bir kul olabilir. Bu sayede hem Allah'ın (c.c.) rızasını hem de kulların sevgisini kazanır. İyi bir kul olabilmek için öncelikle bütün varlıkların Allah (c.c.) tarafından yaratıldığının unutulmama-

¹ Müslim, Birr, 58.

² Zâriyât suresi, 56. ayet.

sı gerekir. İşte bu yüzden Müslüman, mahlûkata (yaratılmışlara) sevgiyle bakar. Kendisini yaratan Allah'ın (c.c.) rızasını mahlûkata sevgi göstererek kazanmaya çalışır. O'nun (c.c.) kendisine lütfettiği nimetleri ihtiyacı olan kardeşleriyle paylaşarak mutlu olur. Allah (c.c.) sevgisinden kaynaklanan bu merhamet duygusu insanlarla birlikte tüm yaratılmışları kapsar. Çünkü onları da Allah (c.c.) yaratmıştır ve onlar da Allah'ın (c.c.) kullarıdır.³ Onlar üstlendikleri rollerle hayatımızı güzelleştirmekte ve bize faydalı olmaktadırlar. Bitki ve hayvanları korumak, Müslüman için bir kulluk görevidir. Bu konuda Yüce Allah, **"Bitkiler ve ağaçlar secde ederler. Göğü Allah yükseltti ve mîzanı (dengeyi) O koydu. Sakın dengeyi bozmayın."**⁴ buyurmaktadır. Hz. Peygamber ise *"Merhametliler (var ya!) ... Rahman, işte onlara merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki gökyüzündekiler de (melekler) size merhamet etsin."*⁵ buyurarak yeryüzündeki canlı cansız her türlü mahlukata merhamet gösteren Müslümanların meleklerden merhamet göreceğini vurgulamıştır.

Kızılay ihtiyaç sahiplerine yardım elini uzatan bir kurumdur.

Müslüman, yakın çevresinden başlamak üzere tüm yeryüzünden sorumludur. İnsanı ve insanın içinde yaşadığı dünyayı koruyabilmek ancak yardımlaşmayla mümkündür. İslam dini insana ve topluma faydalı olan hususlarda yardımlaşmayı emrederken zararlı ve kötü olan işler üzerinde yardımlaşmayı yasaklamıştır. Bu konuda Yüce Allah, **"... İyilik ve takva (Allah'a karşı gelmekten sakınma) üzere yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının..."**⁶ buyurmaktadır. Bir başka ayette de **"...(Ey müminler!) Siz hayır işlerinde yarışın..."**⁷ buyurarak Müslümanları insanlığa faydalı olacak işlerde yarışmaya çağırır.

Hepimiz bazen tek başımıza çözemeyeceğimiz sorunlarla karşılaşırız. Bunları aşmak için başkalarının yardımına ihtiyaç duyarız. Bu konuda bize yardım etmeye çalışanlar olunca sevildiğimizi ve değerli olduğumuzu hissederiz. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu konuda; *"Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarından bir sıkıntısını giderirse, Allah da onun kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim darda kalan bir kimsenin işini kolaylaştırırsa, Allah da dünya ve ahirette onun işlerini kolaylaştırır. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse, Allah da dünya ve ahirette onun ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur."*⁸ buyurmuştur.

3 bk. Bakara suresi, 74. ayet; Nûr suresi, 41. ayet; Rahmân suresi, 6-8. ayetler.

4 Rahmân suresi, 6-8. ayetler.

5 Ebû Dâvûd, Edeb, 58; Tirmizî, Birr, 16.

6 Mâide suresi, 2. ayet.

7 Bakara suresi, 148. ayet.

8 Ebû Dâvûd, Edeb, 60.

ZEKÂT ve SADAKA

Müslüman paylaşma ve yardımlaşmaya yakın çevresinden başlamalıdır. Çünkü herkes kendi çevresindekilerle ilgilendiğinde toplumsal ilişkiler kendiliğinden sevgi ve kardeşlik üzerine kurulmuş olur. Ayrıca yakınındakilere duyarsız olanların uzaktakilerin dertleriyle ilgilenmesi çok daha zordur. Yüce Allah, **"Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Anne babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez."**⁹ buyurarak bu konudaki sorumluluklara dikkat çekmektedir.

İslam, paylaşma ve yardımlaşma duygusunu güçlendirmeyi amaçlar. Bu konuda Müslümana yol gösterir. Herkese kendi durumuna göre yardım etmeyi tavsiye eder. Böylece insanı cimrilik ve bencillik tutsaklığından kurtarıp paylaşmanın verdiği mutluluğa ulaştırmak ister. Hz. Muhammed (s.a.v.) her konuda olduğu gibi yardımlaşma konusunda da en güzel örnektir. O, yardımın büyüklüğünün değil, yardım yapanın niyetinin ve samimiyetinin önemli olduğunu öğretir.¹⁰ Bir tebessümle de olsa yardımlaşmaya teşvik eder.¹¹ Hiçbir iyilikte bulunamayan bir Müslümanın, eli ve dili ile başkalarına zarar vermemesinin bile sevap olduğunu haber verir.¹²

Paylaşma ve yardımlaşma her Müslümanda olması gereken bir özelliktir. Hz. Peygamber *"Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etmeye ve şefkat göstermeye bir bedenlerin organları gibidir. Bedenin bir organı rahatsızlandığında diğer organlar da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıya ortak olur."*¹³ buyurarak yardımlaşmanın önemini vurgulamaktadır. Bizler de her fırsatta birbirimizle yardımlaşarak aramızda sevgiyi güçlendirmeye ve Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmaya çalışmalıyız.

Bilgilerimizi paylaşarak da yardımlaşabiliriz.

9 Nisâ suresi, 36. ayet.

10 bk. Müslim, İmâre, 155; Buhârî, Bedü'l'vahy, 1.

11 bk. Tirmizî, Birr, 36.

12 bk. Buhârî, Zekât, 30.

13 Müslim, Birr, 66.

PAYLAŞALIM

GERÇEK İYİLİK

*“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcadıkça, gerçek iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir.”
(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)*

A
B
C
D
E

Onu çok seviyordum.
İhtiyacım yoktu.
Ara sıra kullanıyordum.
Çok eskimişti.
Modası geçmişti.

Yukarıdaki ayeti göz önünde bulundurarak yaptığınız en büyük iyiliği tespit ediniz ve bu iyiliğin hangi basamağa ulaştığını düşünerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

DEĞERLENDİRELİM

Resulullah (s.a.v.) şöyle buyurdu:

“Zalim de olsa mazlum da olsa kardeşine yardım et.” Bunun üzerine birisi, “Ey Allah’ın Resülü! Eğer mazlumsa yardım ederim. Ama zalimse ona nasıl yardım edeceğim?” dedi. Hz. Peygamber buyurdu ki: “Onu zulümden uzaklaştırırsın veya onun zulmüne engel olursun. İşte bu ona yapacağın yardımdır.”

(Buhârî, İkrâh, 7.)

Arkadaşımızın yapacağı bir kötülüğe engel olmak da ona yardım etmektir. Niçin? Bu konuyu örnekler vererek değerlendiriniz.

2. Zekât ve Sadaka İbadeti

İslam dininde başkalarına yardım ederek yapılan ibadetlerden hangilerini biliyorsunuz?

İslam Müslümanlara birçok yardımlaşma yolu öğretmiştir. Bu yardımlaşma çeşitlerinden biri de zekâttır. **Zekât**, sözlükte temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme gibi anlamlara gelir.¹⁴ İslam'ın beş şartından biri olan zekât, dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermelerine denir. Zekât, akıllı, ergenlik çağına girmiş zengin Müslümanlara Allah'ın (c.c.) bir emridir. Mutlaka yerine getirilmesi gerekir. Kur'an- Kerim'de Yüce Allah, **"Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür."**¹⁵ buyurmaktadır. Bir başka ayette de **"Onları, ticaret de alışveriş de Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoymaz. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar."**¹⁶ buyurarak zekâtın önemine dikkat çekmiştir. Hz. Muhammed (s.a.v.) ise; *"İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Resulü olduğuna şahitlik etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekât vermek, hacetmek ve Ramazan orucunu tutmak."*¹⁷ buyurarak zekâtın İslâm'ın beş esasından biri olduğuna işaret etmiştir.

İslam, yardımlaşmayı sadece zekât ibadetiyle sınırlandırmaz. Zengin veya fakir herkesin elinden geldiğince iyilik yapmasını, ihtiyaç sahiplerine yardım etmesini ister. Bu noktada önemli kavramlardan biri de infaktır. Sözlükte harcama yapmak anlamına gelen **infak**, müslümanın Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için sahip olduğu mallardan Yüce Allah'ın emrettiği harcama yapması, bağışta bulunmasıdır.¹⁸ Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah; **"Ey iman edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmadığı kıyamet günü gelmeden önce, size rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harcayın (infak edin)..."**¹⁹ buyurarak infak etmenin önemine dikkat çekmiştir. Hz. Peygamber ise; *"Her türlü malda zekâttan başka öden-*

Altında nisab miktarı 85 gramdır.

14 MEB, Dinî Terimler Sözlüğü, s. 498.

15 Bakara suresi, 110. ayet.

16 Nûr suresi, 37. ayet.

17 Müslim, İman, 21.

18 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 229.

19 Bakara suresi, 254. ayet.

2. ÜNİTE

*mesi gereken haklar da vardır.*²⁰ diyerek Müslümanları zekât dışında da Allah (c.c.) için yardım yapmaya çağırıştır.

İslam'ın Müslümanlara öğrettiği diğer bir yardımlaşma çeşidi de sadakadır. Kelime anlamı olarak **sadaka**, doğru söylemek ve verdiği sözde durmak demektir. Terim olarak, bir Müslümanın Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak amacıyla yaptığı hayırlı işlerin tamamı için kullanılır.²¹

Zor durumda olan insanlara yardım etmek güzel bir sadaka örneğidir.

Sadaka, Allah (c.c.) rızasını kazanmak için yapılan bir fedakârlıktır. O fedakârlığı yapan kimsenin Allah'ı (c.c.) unutmadığını ve O'na verdiği kul olma sözünü tuttuğunu gösterir. Bu yönüyle sadaka Allah'a (c.c.) olan sadakatin bir işaretidir.

YAZALIM

ZEKÂT

İNFAK

SADAKA

Yardımlaşmayla ilgili isimleri verilen kavramların tanımlarını yazınız.

20 Tirmizî, Zekât, 27.

21 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 415.

ZEKÂT ve SADAKA

Zekât, sadece zenginlere ait bir sorumluluk olmasına rağmen infak ve sadaka bütün Müslümanları kapsar. Bu ibadetleri zengin-fakir, kadın-erkek, büyük-küçük tüm Müslümanların yapması gerekir. Çünkü sadaka Müslümanın Allah'a (c.c.) duyduğu sevgiden kaynaklanan bir ibadettir. Bazen yarım bir hurma bile Allah (c.c.) katında Uhud Dağı kadar büyük bir sadaka olur.²² Birine yol tarif etmek, yaşlı birine yardım etmek, hatta hayvanlara su vermek bile sadakadır. Sadaka Müslümanın hayata bakış açısıdır. O her fırsatta Allah'a (c.c.) verdiği sözü hatırladığını göstermek için iyilik yapar. Sadaka farz bir ibadet olmasa da Kur'an ve sünnette sadaka vermeyi teşvik eden pek çok ayet ve hadis vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

✓ **"Sadaka veren erkeklere ve sadaka veren kadınlara ve Allah'a güzel bir ödünç verenlere, verdiklerinin karşılığı kat kat ödenir ve onlara değerli bir mükâfat vardır."**²³

✓ **"Herhangi birinize ölüm gelip de, "Ey Rabbim! Beni yakın bir zamana kadar geciktirsen de sadaka verip iyilerden olsam!" demeden önce, size rızık olarak verdiğimiz şeylerden Allah yolunda harcayın."**²⁴

✓ *"Her iyilik bir sadakadır."*²⁵

✓ *"Bir adam Hz. Peygamber'e (s.a.v.), 'Ey Allah'ın Resulü, hangi sadaka en faziletlidir?' diye sordu. Hz. Peygamber, 'Sağlıklıyken ve fakirlik endişesi ve zengin olma hırsı ile hareket ederken sadaka vermendir. Sadaka vermeyi son nefesini yaşadığın ana kadar erteleme...' buyurdu."*²⁶

✓ *"Kim helal kazancından bir hurma miktarı sadaka verirse -ki Allah sadece helal olanı kabul eder- Allah o sadakayı büyük bir hoşnutlukla kabul eder. Sonra onu sahibi için, sizden birinizin tayını yetiştirdiği gibi (özenle) dağ gibi olana kadar büyütür (bereketlendirir)" buyurdu.*²⁷

Kimler zekât vermelidir?

Zekât ibadetinin, Kur'an-ı Kerim'de yirmi yedi ayette namazla birlikte zikredilmesi bu ibadete Allah'ın (c.c.) verdiği önemi göstermektedir. İslam dininde akıllı ve ergenlik çağına girmiş, nisab miktarından fazla mala sahip olan her zengin müslüman zekât vermekle mükelleftir.

22 bk. Tirmizî, Zekât, 28.

23 Hadîd suresi, 18. ayet.

24 Münâfikûn suresi, 10. ayet.

25 Buhârî, Edeb, 33.

26 Buhârî, Vesâyâ, 7.

27 Buhârî, Zekât, 8.

BİLGİ KUTUSU

Temel ihtiyaçlar nelerdir?

Bir Müslümanın kendisi ve ailesinden bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yeme, içme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi giderleridir. İslam'a göre bunlar temel ihtiyaçlardır. Bu nedenle temel ihtiyaçlar kapsamına giren malların zekâtı verilmez.

BİLGİ KUTUSU

Bir kimsenin zekât vermekle yükümlü olabilmesi için bazı şartlar vardır. Bu şartlar şunlardır:

01

Zekât verecek kimsenin müslüman olması gerekir.

02

Malını dilediği gibi kullanma ve harcama imkanı olanlar zekat verirler.

03

Zekât verecek kimsenin akıllı ve ergenlik çağına girmiş olması gerekir. Şafii mezhebinde dinen zengin sayılan çocukların zekatlarını velileri, vasileri verirler.

04

Bir kimse temel ihtiyaçlarını karşıladıktan ve varsa borçlarını ödedikten sonra dinen belirlenen miktarda mala sahipse zengin sayılır. Bu asgari miktara nisab denir. Her malın nisab miktarı farklıdır. Zekât verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekir.

Zekât ve fitır sadakası verebilmek, hacca gidebilmek, kurban kesebilmek ve diğer bazı mali ibadetleri yerine getirebilmek için Allah (c.c.) ve Resulü tarafından belirlenen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsüne **nisab** denir.²⁸ Altın, gümüş, ticaret malları, para, büyük ve küçükbaş hayvanlar, toprak ürünleri, madenler ve deniz ürünlerinin zekâtı verilir. Bu malların nisab miktarları farklıdır.

Zekâtı verilmesi gereken mallar ve nisab miktarları:

- ✓ Altının nisab miktarı 85 gramdır. Ticaret malı ve paranın da 85 gram altının değerine ulaşması gerekir. Bunların zekâtı kırkta bir oranında verilir.
- ✓ Küçükbaş hayvanlarda zekât verilmesi için en az kırk hayvana sahip olmak gerekir. Küçükbaş hayvanlarda kırktan yüzyirmiye kadar bir koyun zekât verilir.

²⁸ bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 375.

Tarım ürünlerinin de zekâtının verilmesi gerekir..

ZEKÂT ve SADAKA

- ✓ Büyük baş hayvanlardan sığır ve mandada nisab (alt limit) otuzdur ve 30 sığır için iki yaşında bir buzağı zekât olarak verilir.
- ✓ Beş devesi olanın zekât vermesi gerekir. Beş deve için bir koyun verilir.
- ✓ Toprak ürünlerinden alınan zekâta **öşür** adı verilir. Toprak ürünlerinde zekât; sulama, gübreleme gibi masraflar yoksa onda bir, varsa yirmide bir oranında verilir.²⁹
- ✓ Madenlerde ise çıkan madenin miktarına bakılmaksızın beşte biri oranında zekât verilir.

Nisab miktarına ulaşan küçükbaş hayvanların da zekâtı verilir.

ZEKÂTI KİM	NELERDEN	NE KADAR	KİMLERE VERMELİDİR
Zengin olan her Müslüman	• Altın, gümüş • Nakit Para ve menkul değerler • Ticaret malları	1/40 yani %2.5	• Yoksullar • Düşkünler • Borçlular • Yolda kalmış yolcular • Özgürlüğünü yitirmiş olanlar • Kalbi İslam'a ısındırılmak istenenler • Allah (c.c.) yolunda çalışanlar • Zekât memurları (bk. Tevbe suresi, 60. ayet.)
	• Koyun ve keçi	40'tan 120'ye kadar bir koyun, 121'den 200'e kadar iki koyun verir.	
	• Sığır ve manda	1/30 30'dan 40'a kadar bir tane 2 yaşında buzağı 41'den 59'a kadar bir tane 3 yaşına basmış buzağı verir.	
	• Deve	Her beş deve için bir koyun veya keçi	
	• Toprak ürünleri	1/10 yani %10	
	• Madenler	1/5 yani %20	

29 bk. MEB Dinî Terimler Sözlüğü, s. 387.

Zekât kimlere verilir?

Zekât yılda bir kez verilir. Zekât verilecek kimseler Kur'an-ı Kerim'de "**Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, gönülleri (İslâm'a) ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda olana, yolda kalana mahsustur. Allah pek yi bilendir, hikmet sahibidir.**"³⁰ ayetiyle açıklanmıştır.

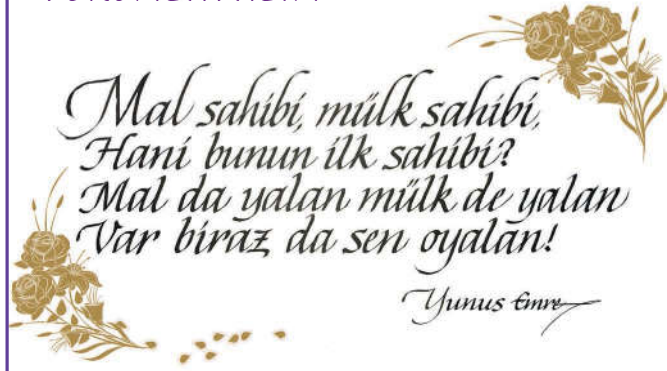
BİLGİ KUTUSU

Zekât verilecek kimseler şunlardır:

- ✓ **Yoksullar:** Nisap miktarından daha az malı olan muhtaç kimselerdir. Bunlara fakir de denir.
- ✓ **Düşkünler/Miskinler:** Hiçbir malı veya geliri bulunmayan çok zor durumda olan kimselerdir.
- ✓ **Zekât toplayan memurlar:** Devlet adına zekâtı toplamakla görevli kimselerdir.
- ✓ **Gönülleri İslâm'a ısındırılacak olanlar:** Müslüman olmadığı halde İslâm'a ısındırılmak istenen kimselerdir.
- ✓ **Köleler:** Özgürlüğü elinden alınmış kimselerdir.
- ✓ **Borçlular:** Borçlu olup nisap miktarından daha az malı bulunan kimselerdir.
- ✓ **Allah yolunda olanlar:** İslâm'ın yayılması ve öğretilmesi için çaba gösteren kimselerdir.
- ✓ **Yolda kalanlar:** Memleketinden uzakta bir nedenden dolayı parasız ve çaresiz kalan kimselerdir.

Kur'an-ı Kerim'de zenginlerin mallarında yoksul ve muhtaç kimselerin hakkı olduğu "**Onların mallarında (yardım) isteyen ve (iffetinden dolayı isteyemeyip) mahrum olanlar için bir hak vardır.**"³¹ ayetiyle açıklanmıştır. İşte zekât bu hakkın, hak sahiplerine ödenmesidir. Bu nedenle zekât verilen kimseleri incitmemek için son derece hassas davranılması gerekir. Allah'ın (c.c.) hoşnutluğunu kazanma niyetiyle insanları incitmeden verilen zekât, malı artırır ve bereketlendirir.³²

YORUMLAYALIM

Yukarıdaki dörtlükte Yunus Emre'nin dünya malına bakışını yorumlayınız.

Sadakatin İfadesi: Sadaka

Sadaka kapsamlı bir ibadettir. Herkes imkânına göre sadaka ibadetini yerine getirebilir. Zengin olanlar büyük yardımlar yapabilir. Maddi imkânı kısıtlı olanlar ise sahip oldukları ölçüsünde sadaka verebilirler. Maddi yardım yapamayanlar başka şe-

30 Tevbe suresi, 60. ayet.

31 Zâriyât suresi, 19. ayet.

32 bk. Bakara suresi, 276. ayet.

ZEKÂT ve SADAKA

killerde insanlara yardım ederek bu ibadeti yapmış olurlar. Hastalık gibi nedenlerden ötürü başkalarına yardım edemeyenler bile kötülükten ve kötü sözden uzak durarak sadaka sevabı kazanabilirler. Müslümanın her hayırlı işi kendisi için bir sadakadır. Hz. Peygamber bir hadisinde *"Kardeşine gülümsemen senin için bir sadakadır..."*³³ buyurmuştur. Paylaşma ve yardımlaşmanın Yüce Allah'ın sevgisini kazandıracığı, sadaka vermemenin Müslümanları çeşitli tehlikelerle karşı karşıya bırakacağı bir ayette şöyle ifade edilmektedir: **"Allah yolunda harcama yapın; kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, kuşkusuz Allah iyilik edenleri sever."**³⁴

Sadaka çeşitlerinden biri de fitır sadakasıdır. Fitır sözlükte; yaratılış, Ramazan'ın sona ermesi ve iftar vakti orucun açılması gibi anlamlara gelmektedir. Temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra, nisab miktarı kadar malı bulunanlar kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları kimseler için fitır sadakası verirler. Bu kimselerin fitır sadakası vermesi vaciptir. Fitır sadakası; Yüce Allah'ın bize bahsettiği varlığımızın bir şükürü, Ramazan ayında oruçluyken istemeden yaptığımız kusurlu davranışlarımızın bir özrüdür. Ülkemizde daha çok fitre olarak bilinir. Fitır sadakasının bayram namazı vaktine kadar verilmesi gerekir. Böylece bu sadaka sayesinde ihtiyaç sahipleri de bayram coşkusuna ortak edilmiş olur.

Fitır sadakası olarak verilecek sadakanın miktarı, veren kişinin bir günlük yemek masrafı kadardır. Bu sadaka zekât verilebilecek durumda olanlara verilir. Fitre verirken akrabaları, yakın komşuları, ihtiyacı olduğunu bildiğimiz kimseleri öncelememiz doğru olur. Fitre miktarının alt sınırı her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından ilan edilir.

Bu ibadetleri yaparken kimseyi incitmemek gerektiği unutulmamalıdır. Çünkü Yüce Allah ancak başa kakmadan yapılan yardımları kabul edeceğini Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber vermektedir: **"Mallarını Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kakmayan ve gönül incitmeyenlerin, Rableri katında mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de."**³⁵

33 Tirmizî, Birr, 36.

34 Bakara suresi, 195. ayet.

35 Bakara suresi, 262. ayet.

Gülümsemek sadakadır.

ARAŞTIRALIM

Bu seneki fitır sadakası (fitre) miktarını Diyanet İşleri Başkanlığının <http://diyanet.gov.tr> internet sitesinden araştırınız.

2. ÜNİTE

3. Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları

İslam dininde sizce yardımlaşmaya niçin büyük önem verilmiş olabilir?

Zekât ve sadaka ibadetleri İslam dininde çok önemlidir. Bu ibadetlerin bireysel ve toplumsal olarak pek çok faydası vardır. Bu özverili davranışlar sayesinde Müslüman bencillik ve cimrilik gibi kötü huylardan kurtulmuş, temizlenmiş olur. Hz. Peygamberin *"Hiçbiriniz kendisi için istediğini kardeşi için de istemedikçe hakkıyla iman etmiş sayılmaz."*³⁶ hadisinde belirtilen gerçek imanın tadına varır. Ayrıca sahip olduklarının şükrünü yerine getirerek Yüce Allah'ın sevgisini kazanır. Bu mallarda hakkı olan ihtiyaç sahiplerinin haklarını ödediği için malı temizlenerek bereketlenir. Çevresindekilere faydası dokunduğundan herkes tarafından sevilir. Bir ayette, **"Allah'a ve Resûlü'ne iman edin. Sizi, üzerinde tasarrufa yetkili kıldığı şeylerden harcayın. Sizden iman edip de (Allah rızası için) harcayan kimselere büyük mükâfat vardır."**³⁷ buyrulur Allah (c.c.) yolunda harcayanların ahirette bunun karşılığını görecekları haber verilmektedir.

Yüce Allah zekât ibadetiyle zenginlere, toplumda bulunan ihtiyaç sahiplerini düşünmeyi ve kollamayı öğretir. Bu sayede yoksullar hem kendilerini yalnız hissetmezler hem de yardım yapanlara karşı sevgi ve saygı duyarlar. Bu yardımseverlik duygusu birlik ve beraberliği sağlayarak toplumu güçlendirir. Böylece zekât, fakirlik ve sosyal adaletsizliğin doğuracağı toplumsal sorunların önüne geçilmesine yardımcı olur.

Yardımseverlik İslam dininin en önemli değerlerindedir.

36 Buhârî, İmân, 7.

37 Hadîd suresi, 7. ayet.

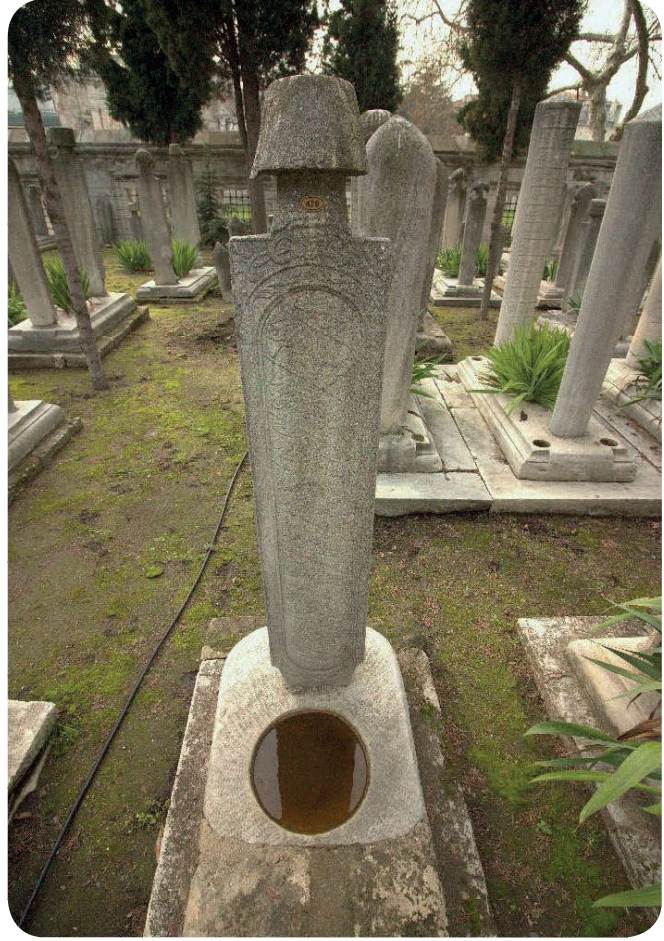

ZEKÂT ve SADAKA

Hz. Peygamber herkesin elinden geldiğince başkasına yardım etmesi gerektiğini bizlere öğütlemektedir.³⁸ Bir hurmayla bile olsa gücümüz yettiğince yardımlaşma gayreti içinde olmamız gerektiğini bizlere öğretmektedir. Allah (c.c.) Müslümanlardan zengini-fakiri, zayıfı-güçlüsüyle birbirine sevgi ve merhametle kenetlenen bir toplumu inşa etmelerini istemektedir. Zekât, infak ve sadaka; dostluk ve kardeşlik değerleri üzerine kurulacak toplumun temel değerlerindedir.

İnfak Müslümanlarda Allah (c.c.) için fedakarlık yapma bilinci kazandırır. Bu bilinç Müslümanlar tarafından paylaşılan ortak bir değer olur. Toplumsal kurumlarımızı, adet ve geleneklerimizi de etkileyerek infak kültürünün oluşmasını sağlar. Bayramlarda, düğünlerde, sünnet merasimlerinde çocuklara harçlık vermek, Ramazanda iftarlarda yemek ikram etmek, arkadaşlarımıza bir şeyler ısmarlamak gibi davranışlar günlük hayatımızda kendini gösteren infak kültürünün bazı yansımalarıdır.

Sadaka-i cariyeye; insanın ölümünden sonra da sevabı devam eden sadakadır. Etkisi devam eden kalıcı hayır işleri öldükten sonra da bu hayırları yapan kimselere sevap kazandırır. Hz. Peygamber *"İnsan ölünce üç şey dışında ameli kesilir: Sadaka-i cariyeye (faydası kesintisiz sürüp giden sadaka), kendisinden faydalanılan ilim ve kendisine dua eden hayırlı evlat."*³⁹ buyurmuştur. Müslümanlar hayır işlerine koşarak hadis-i şerifin haber verdiği müjdeye kavuşmak isterler. Bugün çevremizde bulunan pek çok okul (belki içinde eğitim gördüğümüz okul da dâhil olmak üzere) hastane, cami gibi çeşitli yardım kurumları hep infak kültürü sayesinde inşa edilmişlerdir. Bu gibi kurumların inşasına güç yetiremeyenler, çeşme, yol gibi hayırlı eserler yapmaya çalışırlar. İnsanlara faydalı bilimsel keşifler ve icatlar yapmak da sadaka-i cariyedir. Bunları yapamayanlar ağaç dikmek ve yabani ağaçları aşlamak gibi hayırlar yaparak sadaka-i cariyeye bırakmaya gayret ederler.

Hayvanların susuzluklarını gidermeleri için mezarların bir parçası olarak yapılan suluklar küçük ama anlamlı bir sadaka-i cariyeye örneğidir.

38 bk. Müslim, Zekât, 68.

39 Müslim, Vasiyyet, 14.

Yaşadığı topluma değer katıp geliştirmek için Yüce Allah'ın sevgisini kazanmaya çalışmak Hz. Peygamber tarafından övülmüştür.⁴⁰ Karşılaştıkları dayanılmaz sıkıntılardan ötürü ülkemize sığınan göçmenlere halkımızın gösterdiği merhamet ve yardımseverlik de infak kültürünün bir yansımasıdır.

BİLGİ KUTUSU

Vakıf:

İslam'a göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın (c.c.) rızasını umarak toplumun kullanımına veren hayır kurumudur.

Kur'an-ı Kerim'de vakıfla ilgili ayet şudur: "En çok sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça hayra tam olarak erişemezsiniz." (Âl-i İmran suresi, 92. ayet.)

Hz. Peygamber, vakıf yapma konusunda Müslümanlara öncü olmuş ve Medine'deki yedi parça arazisini Müslümanlara vakıf olarak bağışlamıştır.

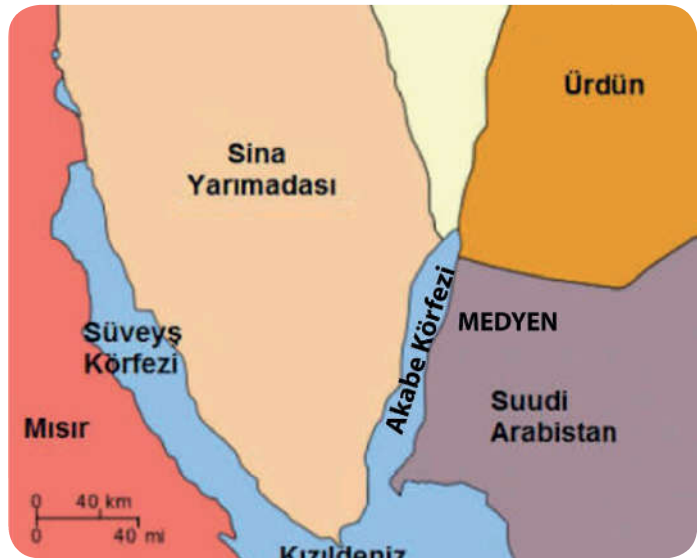
(MEB, Dinî Terimler Sözlüğü, 473.)

Bugün çevremizde bulunan birçok cami, hastane, okul gibi hayır kurumları sadece Yüce Allah'ın rızasını kazanmak amacıyla inşa edilmişlerdir.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Şuayb (a.s.)

Ölçüde ve tartıda adaletli olmak ifadesinden ne anlıyorsunuz?

Allah (c.c.) ilk insan topluluğundan başlayarak son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar her topluma bir peygamber göndermiştir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de **"Andolsun ki biz her ümmete, 'Allah'a kulluk edin, sahte tanrılardan uzak durun' diyen bir elçi gönderdik..."**⁴¹ ayetiyle vurgulanmıştır. Allah'ın (c.c.) gönderdiği bu peygamberlere inanmak iman esaslarındandır. Kur'an-ı Kerim'de peygamberler, tebliğ mücadeleleriyle bizlere tanıtılır. Hz. Şuayb da (a.s.) bize kendi döneminde ortaya koyduğu tebliğ mücadelesiyle tanıtılmaktadır.

Medyen Kuzeybatı Arabistan ve Akabe Körfezi'nin doğu kıyılarında bulunan bir bölgedir.

40 bk. Buhârî, Edeb, 27; İbn Mâce, Mesâcid, 1.

41 Nahl suresi, 36. ayet.

ZEKÂT ve SADAKA

"Medyen halkına da kardeşleri Şu'ayb'ı peygamber gönderdik..."⁴² ayetinde ifade edildiği gibi Hz. Şuayb (a.s.), Medyen halkına gönderilmiş bir peygamberdi. Medyen, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdi. Bu nedenle Medyenlilerin ekonomik faaliyetleri de büyük ölçüde ticarete dayanıyordu. Ancak onlar bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi unuttukları gibi, ticaretlerinde de hile yaparak haksız kazanç elde etmeyi meşru görüyorlardı. Hz. Şuayb (a.s.) bu yüzden öncelikle **"Ey**

kavmim ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın. İnsanların eşyalarını (mallarını ve haklarını) eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın. Eğer inanan kimselerseniz Allah'ın bıraktığı helâl kazanç sizin için daha hayırlıdır. Ben sizin başınızda bir bekçi değilim."⁴³ diyerek halkını uyardı. Onun bu çağrısı karşısında

Medyen, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdi.

Medyenliler şaşkırdılar ve **"... Ey Şuayb! Atalarımızın taptığı şeylerden yahut mallarımız hususunda dilediğimizi yapmaktan vazgeçmemizi sana namazın mı emrediyor? Oysa sen uyumlu ve akıllı birisin!" dediler.**⁴⁴ Hz. Şuayb (a.s.) halkının bu tepkisine karşılık olarak **"...Ey kavmim! Söyleyin bakayım, ya ben Rabbinden gelen açık bir delil üzere isem ve katından bana güzel bir rızık vermişse!... Ben size yasakladığımı kendim yapmak istemiyorum. Ben sadece gücüm yettiğince (sizi) düzeltmek istiyorum. Başarım ancak Allah'ın yardımı iledir. Ben sadece ona tevekkül ettim ve sadece ona yöneliyorum."**⁴⁵ diye cevap verdi.

Hz. Şuayb (a.s.) gelen tepkilere aldırmandan insanları Allah'a (c.c.) inanmaya davet etti. Onları alışverişlerinde dürüst olmaya çağırdı. Medyenliler menfaatlerine zarar vereceğini düşündükleri için Hz. Şuayb'ın (a.s.) bu davetini kabul etmeye bir türlü yanaşmadılar. Hatta başkalarının da inanmaması için çaba sarf ettiler. Bu propaganda faaliyetlerini insanların gelip geçtiği yollar üzerinde yoğunlaştırdılar. Hz. Şuayb (a.s.) **"Tehdit ederek, inananları Allah yolundan alıkoyarak ve o yolu eğip bükme isteyerek öyle her yolun başında oturmayın..."**⁴⁶ diyerek onları yaptık-

42 Hûd suresi, 84. ayet.

43 Hûd suresi, 85-86. ayetler.

44 Hûd suresi, 87. ayet.

45 Hûd suresi, 88. ayet.

46 Â'râf suresi, 86. ayet.

2. ÜNİTE

ları yanıltan dönmeleri için uyardı. Medyenliler bu uyarılar karşısında tepkilerini daha da sertleştirdiler ve **"... Ey Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz, ayrıca aramızda seni zayıf görüyoruz! Eğer kabilen olmasaydı, seni mutlaka taşıyarak öldürürdük. Bizim karşımızda sen güçlü biri değilsin" dediler.**"⁴⁷

Medyenlilerin küçümsemelerine, dışlamalarına ve tehditlerine rağmen Hz. Şuayb (a.s.) tebliğinden vazgeçmedi. Onları bir olan Allah'a (c.c.) kulluk etmeye, ölçü ve tartıda yaptıkları hilelerden vazgeçip ticaretlerinde adil olmaya çağırırdı. **"Ey Kavmim! Bana karşı olan düşmanlığınız, Nûh kavminin veya Hûd kavminin, yahut Salih kavminin başına gelenin benzeri gibi bir felaketi sakın sizin de başınıza getirmesin. (Ve unutmayın ki) Lût kavmi sizden uzak değildir. Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhametlidir, çok sevendir."**⁴⁸ ifadeleriyle Medyenlileri bu inatlarından vazgeçirmeye çalıştı. Hatalarından dönmedikleri takdirde daha önce Allah'a (c.c.) isyan eden başka kavimler gibi cezalandırılacaklarını söyledi. Ancak Medyen halkı inat ederek Allah'a (c.c.) kulluktan yüz çevirdiler. Bu yüzden Allah (c.c.) onları cezalandırdı. Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar Yüce Allah'ın yardımıyla kurtuldular. Yüce Allah bu durumu **"(Azap) emrimiz gelince, Şu'ayb'ı ve onunla birlikte iman edenleri, katımızdan bir rahmetle kurtardık. Zulmedenleri ise o korkunç (uğultulu) ses yakaladı da yurtlarında dizüstü çöke kaldılar. Sanki orada hiç yaşamamışlardı."**⁴⁹ ayetleriyle bize haber vermektedir.

İslam dininde her konuda olduğu gibi ticaretle de doğruluktan ayrılmamaya büyük önem verilmiştir. Bu konuda Yüce Allah **"... Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın..."**⁵⁰ buyurarak ticaret hayatında dürüst olmanın önemine dikkat çekmiştir. Ölçü ve tartıda hile yapanlar ise Kur'an-ı Kerim'de şöyle uyarılmaktadır: **"Ölçüde ve tartıda hile yapanların vay haline! Onlar insanlardan (bir şey) ölçüp aldıkları zaman, tam ölçerler. Fakat kendileri onlara bir şey ölçüp yahut tartıp verdikleri zaman eksik ölçüp tartarlar. Onlar, büyük bir gün; insanların, âlemlerin Rabbinin huzurunda duracakları gün için diriltileceklerini sanmıyorlar mı?"**⁵¹ Bu ayetler ölçü ve tartıda dürüst davranmanın önemini ortaya koymaktadır. Hz. Şuayb'ın (a.s.) verdiği mücadele Müslümanlar için de önemli dersler içermektedir. Bir Müslüman Medyenlilerin yaptığı gibi ölçü ve tartıda hile yapmamalıdır. İnançına yaraşır biçimde ticari hayatta dürüst olmayı kendisine ilke edinmelidir.

TARTIŞALIM

Hz. Şuayb (a.s.) davetinde ölçü ve tartıda dürüstlüğe büyük önem vermiştir.

Toplum hayatında ölçü ve tartıda dürüstlük niçin çok önemlidir? Tartışınız.

47 Hûd suresi, 91. ayet.

48 Hûd suresi, 89-90. ayetler.

49 Hûd suresi, 94. ayet.

50 Hûd suresi, 85. ayet.

51 Mutaffifin suresi, 1-6. ayetler.

5. Bir Sure Tanıyorum: Maûn Suresi ve Anlamı

“ Dini yalanlamak” ifadesinden ne anlıyorsunuz?

Bu sure; Mekke döneminde inmiştir. 7 âyettir. Maûn, yardım ve zekât demektir. Kur'an-ı Kerim'in yüz yedinci suresidir. Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce Mekke'de inmiştir. Surede, biri Allah'ın (c.c.) nimetlerini ve hesap gününü inkâr eden nankör, diğeri amellerini gösteriş için yapan riyakâr olmak üzere iki tip insan tasvir edilmektedir.

Okunuşu	Anlamı
Bismillâhirrahmânirrahîm.	Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.
1. Eraeytellezî yükezzibu bid-dîn.	1. Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!
2. Fezâlikellezî yedu'ul yetîm.	2-3. İşte o, yetimi itip kakan, yoksula yedirmeyi özendirmeyen kimsedir.
3. Velâ yehuddu alâ taâmil miskîn.	4. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki,
4. Feveylün lilmusallîn.	5. Onlar namazlarını ciddiye almazlar.
5. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn.	6. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar.
6. Ellezîne hüm yürâûne	7. Ufacık bir yardıma bile engel olurlar.
7. Ve yemneûnel mâûn.	

2. ÜNİTE

Maûn suresinde verilen bazı mesajlar

Kur'an-ı Kerim'de yetim ve yoksulların haklarının korunmasıyla ilgili pek çok ayet bulunmaktadır. Maûn suresinde de bu konu işlenmiştir. Bu surede yetimlere ve yoksullara kötü davranan, onlara sevgi ve şefkat göstermeyen kimselerin ahiret gününe gerçek anlamda inanmadıkları ifade edilmiştir. Ayrıca bu surede kendisinden başkasını düşünmeyen kimseler kötülenirken samimi Müslümanlar da yardımlaşmaya özendirilmektedir.

Maûn suresinde namaz kılmalarına rağmen yardımlaşma bilincine sahip olmayan bu bencil kimselerin; kıldıkları namazlarının özünden uzak oldukları, ibadetlerini gösteriş olsun diye yaptıkları ve hayra engel oldukları haber verilmektedir. Bir kimse ibadetlerini sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için yapmalıdır. Şayet bir kimse insanlara gösteriş olsun diye bu ibadetleri yaparsa riya yapmış olur. Oysa Allah (c.c.) riyayı sevmez. Riya maksadıyla yapılan ibadetleri de kabul etmez. İşte Maûn suresinde namazı gösteriş için kılanların bu ibadetin sorumluluğundan habersiz oldukları bize haber verilmekte ve takındıkları tutum kınanmaktadır.

Bu surede Allah'a (c.c.) gönülden ibadet edenlerin yardımsever kimseler olduğu da anlaşılmaktadır. Samimiyetle inanan ve ahirette hesap verme sorumluluğunu hisseden her Müslüman hem Allah'a (c.c.) hem de yaratılmışlara karşı sorumluluk duygusu taşır. Kendisi birçok iyilik yaptığı gibi başkalarının da iyilik yapmasına ön ayak olur. Yardımlaşma ve dayanışmanın önünü tıkamaz. Aksine yardımseverliğin gelişip yaygınlaşmasına, toplumsal ve kurumsal bir yapı kazanmasına katkıda bulunur.

Maûn suresi bu mesajları ile Müslümanları yardımlaşmaya teşvik etmekte, ibadetleri yaparken samimi olmaya ve gösterişten uzak durmaya çağırmaktadır.

YAZALIM

Maûn suresinde verilen mesajları yazınız..

1. *Yetim ve yoksullara kötü davranılmamalıdır.*

2. ....

3. ....

4. ....

5. ....

ZEKÂT ve SADAKA

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. İslam dininin paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi açıklayınız.

.....
.....
.....

2. Zekât ve sadaka arasında ne fark vardır? Açıklayınız.

.....
.....
.....

3. İnfak kültürünün toplumumuzdaki yansımalarına örnekler veriniz.

.....
.....
.....

4. Hz. Şuayb'ın (a.s.) Medyen toplumuna tebliği hangi hususları içermektedir? Açıklayınız.

.....
.....
.....

5. Maûn suresinde hangi mesajlar verilmektedir? Yazınız.

.....
.....
.....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. - Allah'ın (c.c.) bize verdiği nimetlere karşılık bir şükür ifadesidir.
- Fakirlik ve sosyal adaletsizliğin çözüm yollarından biridir.
- Zenginlerle fakirler arasındaki kıskançlık, kin ve düşmanlık duygularını giderir.

Yukarıda bahsedilen ibadet hangisidir?

- A) Hac
B) Zekât
C) Oruç
D) Namaz

2. ÜNİTE

2. Aşağıdakilerden hangisi zekâtı verilen mallardan biri değildir?

- A) Kazanılan Para
- B) Toprak ürünleri
- C) Oturulan ev
- D) Altın ve gümüş

3. I. Zekât kelimesi temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme anlamlarına gelir.
II. Toprak ürünlerinden zekât verilmez.
III. Zekât verirken yakın çevreden başlamalıyız.
IV. Zekât verecek kişi bedence sağlıklı olmalıdır.

Yukarıda zekât ile ilgili verilen bilgilerden hangisi veya hangileri doğrudur?

- A) I-III   B) Sadece II   C) Yalnız IV   D) II ve IV

4. I. Ramazan ayında bayram namazından önce verilmesi gerekir.
II. Halk arasında bu sadaka türüne "fitre" de denir.
III. Nisab miktarı malı olan her Müslümanın fitre vermesi gerekir.
IV. Sahip olduğumuz malların kırkta biri oranında verilir.

Yukarıda fitir sadakası hakkında verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) I-II   B) II-III   C) Yalnız IV   D) Yalnız III

5. "Sadaka-i cariyeye; insanın ölümünden sonra da sevabı devam eden sadakadır."

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sadaka-i cariyeye örneği olarak gösterilemez?

- A) Hayırlı evlat   B) Faydalı ilim   C) Tebessüm etmek   D) Hastane yaptırmak

6. I. Ahmet'in adres soran birine yardım etmesi
II. Talha'nın sınıfa girdiğinde güler yüzle selam vermesi
III. Cem'in yaşlı bir teyzenin poşetlerini taşıması

Yukarıdaki davranışlar hangi ibadet kapsamında değerlendirilir?

- A) Zekât
- B) Sadaka
- C) Sadaka-i cariyeye
- D) Fitir sadakası

ZEKÂT ve SADAKA

7. "Zekât veren insanlar hem Allah'a (c.c.) hem de toplumda zor durumda bulunan insanlara karşı görevlerini yapmış olurlar. Zekât ekonomik yönden durumları iyi olan insanların Allah rızası için yoksul, düşkün ve borçlu insanlara yardım etmelerine aracılık eder."

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi zekâtın toplumsal işlevlerinden biri değildir?

- A) Toplumda açlık ve fakirliği azaltması
- B) Toplumda dayanışmayı güçlendirmesi
- C) Sevgi ve saygının gelişmesini sağlaması
- D) Toplumsal farklılıkları koruması

8. Allah'ın (c.c) rızasını kazanmak için yapılan her türlü iyiliğe ne denir?

- A) Zekât
- B) Sadaka
- C) Fitre
- D) Bağış

9. Aşağıdakilerden hangisi Mâûn suresinin mesajlarından biri değildir?

- A) Oruç bizi iyiliğe yönlendirmelidir.
- B) İbadetlerde gösterişten kaçınmak gerekir.
- C) Yardımlaşmaya İslam dininde çok önem verilmiştir.
- D) İnsanları yardımlaşmaya teşvik etmek gerekir.

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen kelimelerle doldurunuz.

(Riyakâr, fitir sadakası, zekât, Hz Şuayb (a.s.), zararlı şeylerde)

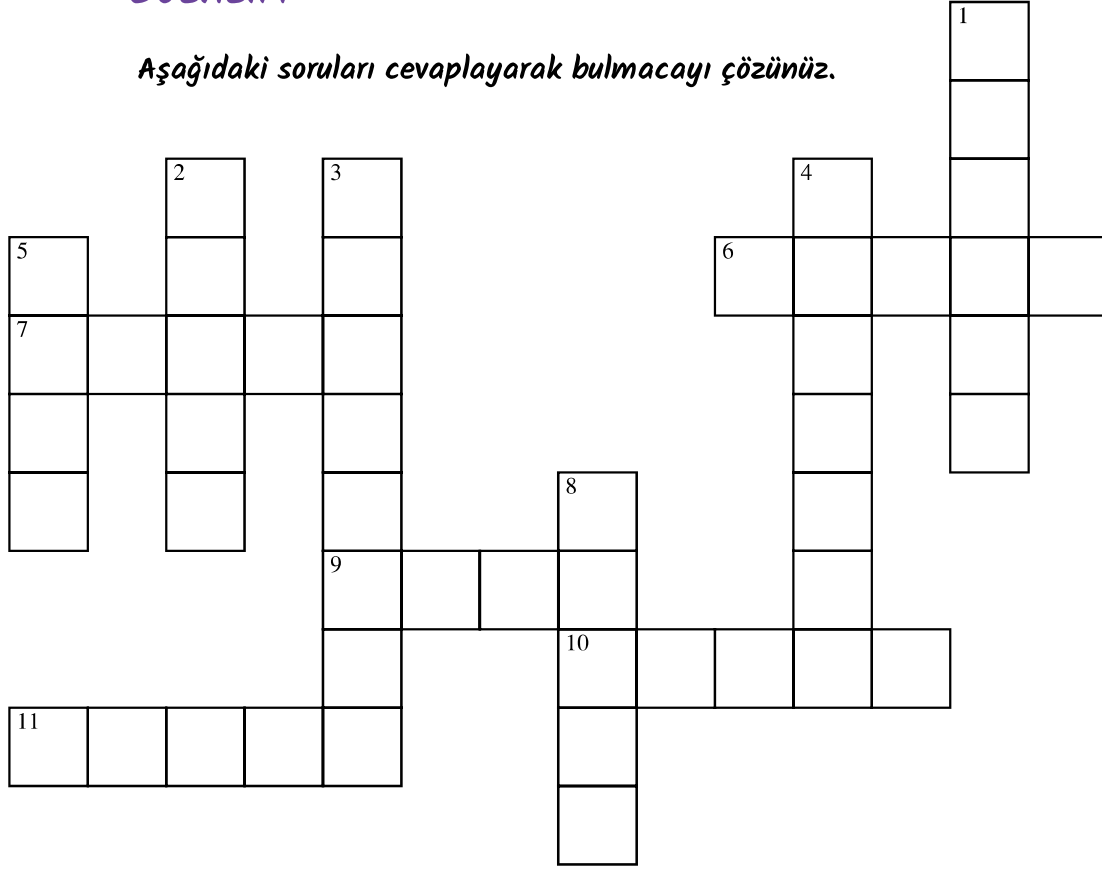
1. İslam dini insana ve topluma faydalı olan hususlarda yardımlaşmayı emrederken .....yardımlaşmayı yasaklamıştır.
2. Amellerini gösteriş için yapan kimselere.....denir.
3. ....Allah'a (c.c.) iman ve alışverişte dürüstlüğün önemi konusunda Müslümanlar için çok güzel bir örnektir.
4. ....bayram namazı vaktine kadar verilmelidir.
5. Dinen zengin sayılan kimselerin yılda bir kez..... vermesi gerekir.

D. Aşağıdaki cümleler doğruysa başına (D), yanlışsa (Y) yazınız.

1. ( ) Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan her türlü iyiliğe zekât denir.
2. ( ) Zekâtı önce hiç tanımadığımız yoksullara vermeliyiz.
3. ( ) Sadaka-i cariye; insanın ölümünden sonra da sevabı devam eden sadakadır.
4. ( ) Allah rızasını kazanmak amacıyla sahip olduklarımızdan harcamaya infak denir.
5. ( ) İbadetlerimizde gösterişten kaçınmalıyız.

BULALIM

Aşağıdaki soruları cevaplayarak bulmacayı çözüünüz.

Soldan Sağa

6. İslam dinine göre bir Müslümanın zengin kabul edilme sınırı.
7. Yüce Allah'ın verdiği her türlü nimet için minnet duyma, teşekkür etme.
9. Yardım ve zekât anlamına gelen sure adı: .....suresi.
10. Dinen zengin kabul edilen Müslümanların sağlıklı olmalarının bir şükürü olarak Ramazan ayının sonuna kadar fakirlere ödemekle yükümlü oldukları sadaka.
11. İslam dinine göre zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermesi.

Yukarıdan Aşağıya

1. Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla yapılan her türlü yardım.
2. İslam'a göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın (c.c.) rızasını umarak toplumun kullanımına sunan hayır kurumu.
3. Acıma duygusu.
4. İnsanlar arasında şöhret, çıkar sağlama veya manevi bir konum elde etme amacıyla gösteriş için ibadet veya iş yapan kimse.
5. Toprak ürünlerinden alınan zekât.
8. Allah rızası için zekât da dâhil olmak üzere yapılan her türlü maddi yardım.